

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการศึกษาค้นคว้า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คณะผู้ศึกษาค้นคว้า สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นชนเผ่าม้ง และภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องการให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรการทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนและวิธีการทำผ้าลายเขียนเทียน

2. หลักสูตรฝึกอบรม การทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เอกสารหลักสูตรฝึกอบรม และเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรม สรุปโดยสังเขป ดังนี้

2.1 เอกสารหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย

2.1.1 ความเป็นมาของหลักสูตร

2.1.2 หลักการของหลักสูตร ที่ยึดกระบวนการทางสังคมและการดำรงชีวิต

(Social Process and Life Function) เป็นหลัก

2.1.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

(1) เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

(2) เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1.4 โครงสร้างของหลักสูตร ใช้เวลาในการฝึกอบรม 4 วัน เป็นเวลา 21 ชั่วโมง ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านความสามารถในการทำ ฝ่าลายเขียนเทียบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1.5 เนื้อหาสาระด้านความรู้ ความเข้าใจ และเนื้อหาสาระหลักสูตร ด้านความสามารถในการทำฝ่าลายเขียนเทียบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1.6 แนวทางการจัดกิจกรรม ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Instruction) และใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner Centered)

2.1.7 แนวทางการวัดและประเมินผล ใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการทำฝ่าลาย เขียนเทียบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบ ได้แก่ คำ แนะนำการใช้หลักสูตร ตารางกำหนดการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม แผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม และเครื่องมือประเมินผลการฝึกอบรม

3. หลักสูตรฝึกอบรม การทำฝ่าลายเขียนเทียบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี

4. ความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนเรื่องการทำฝ่าลายเขียนเทียบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความสามารถในการทำฝ่าลายเขียนเทียบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียน หลังฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. นักเรียนมีความพึงพอใจ ตามหลักสูตรฝึกอบรม การทำฝ่าลายเขียนเทียบจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก

อภิปรายผล

จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำฝ่าลายเขียนเทียบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำเสนอประเด็นสำคัญที่ค้นพบมาอภิปราย ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนพบว่าชุมชนต้องการให้สถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนเพื่อสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นด้วยวิธีการฝึกอบรมโดยให้วิทยากรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่นักเรียนเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผลของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาในครั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของชุมชนตามแนวทางของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541, หน้า 6) และสุพจน์ จินันท์ (2538, หน้า 29) และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตามแนวทางขององอาจ นัยพัฒนา (2549, หน้า 173 - 181) แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวทางของสุภาวงศ์ จันทวานิช (2550, หน้า 144 - 151) ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในครั้งนี้เป็นไปในทำนองเดียวกับงานวิจัยของไวเทอร์ (2000) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการศึกษาพื้นฐานทางการศึกษาซึ่งพบว่าทางโรงเรียนมีการวิเคราะห์ถึงพื้นฐานของหลักสูตรว่าควรปรับปรุงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ผลการสร้างและประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม ที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น ได้ผ่านการพิจารณาคุณภาพขององค์ประกอบด้านต่างๆของหลักสูตรฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.37$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบ่า (Hilda Taba: 1962) สังก์ อุทรานันท์ (2537, หน้า 25) สุณีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 160 - 161) และบุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 19) ที่ถูกต้องทุกขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปัญหา และความต้องการของคนในชุมชนมากำหนดเป็นโครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สารการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี (2544, หน้า 19) เอกสารตำราการออกแบบหลักสูตรมาวิเคราะห์แล้วนำข้อมูลที่ได้มากำหนดจุดประสงค์ของการฝึกอบรม ออกแบบโครงการฝึกอบรม ระบุกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาวิชาฝึกอบรม สร้างเกณฑ์การประเมินผล ทดลองแบบทดสอบ ดำเนินการฝึกอบรมและมีการประเมินผลหลังฝึกอบรม ซึ่งคณะผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำแนวทางกระบวนการฝึกอบรมของ สมคิด บางโม่ง (2545, หน้า 19) และสมชาติ กิจยรรยงและอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2539, หน้า 25) ที่ได้เสนอแนวคิดกระบวนการฝึกอบรมไว้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัญญา แก้วจันทิก และคณะ(2550) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการผลิตผ้าปักลายชาวเขาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แล้วพบว่าคุณภาพหลักสูตรอยู่ในระดับดี

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม มีดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ ก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรมพบว่าคะแนนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรฝึกอบรมมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยึดหลักการถ่ายถอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นท้องถิ่นที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม มามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ระดับท้องถิ่นของนิคมชมพูหลง(2548, หน้า 62 – 70) มีการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและปฏิบัติจริง ทำให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจฝึกอบรม และมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรย์ญา แก้วจันทิกและคณะ(2550) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการผลิตผ้าปักลายชาวเขาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แล้วพบว่า ความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการทำผ้าลายเขียนเทียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานหลังฝึกอบรมของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม ได้ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ฐานอาชีพและเทคโนโลยี (2545, หน้า 127 - 136) ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จากการศึกษาค้นคว้า จากการทำงานกลุ่ม มีชิ้นงานที่เกิดจากการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งนักเรียนที่เข้ารับการอบรมเป็นนักเรียนที่มีความรู้พื้นฐานด้านการทำผ้าลายเขียนเทียนมาก่อน จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม และมีผลการประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติงานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรย์ญา แก้วจันทิกและคณะ (2550) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการผลิตผ้าปักลายชาวเขาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และงานวิจัยของช่อผกา จันชันและคณะ (2551) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา สันตวาและคณะ (2549) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การทำข้าวแต๋นธัญพืช นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญา บรรดาพิมพ์และคณะ (2549) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์กระเช้าดอกไม้จากเถาวัลย์พบว่า ผลการประเมินด้านความสามารถในการปฏิบัติงานของนักเรียน ในการฝึกอบรมตาม

หลักสูตรฝึกอบรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อีกทั้งยังเป็นไปในทำนองเดียวกับงานวิจัยของชฎาพร เตชะสาและคณะ (2550) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ไม้กวาดลายดอกแก้ว ที่พบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของนักเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และงานวิจัยของนารีรัตน์ ทับทองและคณะ (2547) หลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการตัดเย็บเสื้อด้วยมือ พบว่านักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติหลังฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการปฏิบัติทั้งสิ้น

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมการฝึกอบรม ในภาพรวมพบว่ามี ความพึงพอใจต่อการจัดอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนและมีส่วนร่วม จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะชีวิตและสังคมที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจตามทฤษฎีของสมยศ นาวิการ (2521, หน้า 155) ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของชฎาพร เตชะสาและคณะ (2550) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การประดิษฐ์ไม้กวาดลายดอกแก้ว อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของช่อผกา จันชั้นและคณะ (2551) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการประดิษฐ์ตะกร้าจากผ้าทอ และงานวิจัยของบุปผา สันตวาและคณะ (2549) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การทำข้าวแต๋นธัญพืช ที่วิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมฝึกอบรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการทำผ้าลายเขียนเทียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ควรศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรในเรื่องของสัดส่วนของเวลา กับเนื้อหาสาระเพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมจะทำให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นและอาจส่งผลถึงคุณภาพของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ดีขึ้นด้วย
2. ผู้ที่จะนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ ควรพิจารณาเลือกวิทยากร (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เข้าอบรม จะทำให้การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การสร้างผลิตภัณฑ์จากผ้าลายเขียนเทียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการต่อยอดจากการทำการศึกษาครั้งนี้

